

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI MATKAPALVELUYHDISTELMIEN TARJOAJISTA ANNETUN LAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA (HE 120/2020)

Esityksessä esitetään muutettavaksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annettua lakia väliaikaisesti lisäämällä lakiin uusi 10 a §, joka koskee saatavien maksamista matkustajille valtion varoista eräissä tapauksissa. Esityksen tavoitteena on kuluttajien tasavertaisen aseman varmistaminen matkanjärjestäjän konkurssitilanteissa.

Muutos tulisi voimaan mahdollisimman pian ja olisi voimassa vuoden 2022 loppuun. Esitys liittyy covid-19-epidemian vaikutuksiin.

Esityksen tausta

Koronavirusepidemian leviämisen ehkäisemiseksi toteutetut toimenpiteet, erityisesti matkustaja- ja henkilöliikenteen matkustusrajoitukset, pysäyttivät matkailualan käytännössä kokonaan maaliskuussa 2020. Vuonna 2015 voimaan tullutta matkapakettidirektiiviä laadittaessa mahdollisuutta koronavirusepidemian kaltaisen pandemian myötä syntyvästä matkustustyhjiöstä ei ollut nähty realistisena skenaariona. Suomessa ja muualla Euroopassa oltiin tilanteessa, jossa yritysten oli maksettava takaisin matkustajille ennakkomaksut koronavirusepidemian takia peruuntuneista matkoista. Matkanjärjestäjät joutuivat tilanteeseen, jossa ne eivät pystyneet palauttamaan kaikkia maksuja matkustajille lainmukaisen 14 päivän kuluessa.

Komissio ei ottanut matkustusrajoitusten tultua voimaan virallisesti kantaa kysymykseen koronavirusepidemiasta aiheutuvien takaisinmaksujen korvattavuudesta matkanjärjestäjän konkurssitapauksessa. Huhtikuussa 2020 komissio suositteli jäsenvaltioille matkakuponkien tarjoamista vaihtoehtona takaisinmaksuille. Matkakuponkien tuli täyttää tietyt vaatimukset, joista keskeisiä olivat suoja maksukyvyttömyyttä vastaan sekä käyttämättä jäävän matkakupongin takaisinmaksu. Matkakuponkien vastaanottaminen on Suomessa vapaaehtoista.

Komissiolta huhtikuussa saadun epävirallisen tulkinnan mukaan koronavirusepidemian vuoksi peruuntuneet matkapaketit sekä niitä vastaan annettavat matkakuponkit eivät olisi Suomessa maksukyvyttömyyssuojan eli vakuuksien piirissä. Matkapakettien peruuntumiset eivät olleet johtuneet matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä, vaan ennen sitä koronavirusepidemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi. Komission tulkinta seuraa matkapakettidirektiivin maksukyvyttömyyssuojaa koskevan artiklan tiukkaa sanamuotoa.

Komissio julkaisi toukokuussa 2020 suosituksen matkustajille ja matkailijoille tarjottavista matkakupongeista vaihtoehtona hinnan palauttamiselle

peruutetuista matkapaketeista ja kuljetuspalveluista koronavirusepidemian yhteydessä. Jäsenvaltioita kannustettiin aktiivisesti harkitsemaan erityisten takausohjelmien perustamista. Näin varmistettaisiin, että matkustaja saa palautuksen matkakupongin antajan maksukyvyttömyystilanteessa. Suosituksen mukaan jäsenvaltiot voivat myös liikenteenharjoittajan tai matkanjärjestäjän konkurssin seurauksena päättää kattaa matkustajien tai matkailijoiden matkakuponkeihin liittyvät korvausvaatimukset.

Komission suosituksesta on luettavissa, ettei matkapakettidirektiivin mukaista maksukyvyttömyyssuojaa voisi ulottaa koronavirusepidemian vuoksi peruuntuneisiin matkoihin. Komissio toteaa, että kukin jäsenvaltio saa itsenäisesti päättää, kattaako se matkustajien korvausvaatimukset liikenteenharjoittajan tai matkanjärjestäjän konkurssin seurauksena.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksen tavoitteen on kaikkien kuluttajien tasavertaisen aseman turvaaminen matkanjärjestäjän konkurssissa tilanteissa, joissa matkanjärjestäjällä on lakiin perustuva velvollisuus palauttaa matkustajien maksamat ennakkomaksut tai niitä vastaavien matkakuponkien arvo. Lisäksi tavoitteena on tehdä matkakuponkien vastaanottamisesta kuluttajille tasapuolinen vaihtoehto hinnan palautukselle rahana.

Esityksessä ehdotetaan, että matkustajalle voidaan korvata valtion varoista matkanjärjestäjän konkurssissa matkapaketin peruuntumisesta aiheutuneet saatavat. Nämä saatavat matkanjärjestäjä on velvollinen lain mukaan palauttamaan. Edellytyksenä on, että peruuntumisen syynä on koronavirusepidemia ja ettei saatavia voida korvata matkanjärjestäjän asettamista vakuuksista. Tämä koskee myös matkustajan takaisinmaksun sijaan hyväksymiä matkakuponkeja.

Matkustajan olisi tehtävä korvaushakemus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, joka päättäisi korvauksen maksamisesta ja maksaisi korvauksen. Laki olisi määräaikainen ja voimassa 31.12.2022 saakka. Lakia sovellettaisiin kuitenkin jo kansallisten matkustusrajoitusten asettamisen jälkeen syntyneisiin saataviin eli aikaisintaan 16.3.2020 syntyneisiin saataviin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 lisätalousarvioon ja käsitellään sen yhteydessä. Valtiovarainministeriön esittelemässä valtion vuoden 2020 V lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan uutta 2 miljoonan euron suurista määrärahaa uudelle momentille 32.01.54 (Korvaukset matkustajille matkapakettien peruuntumisesta).

Sari Alho

neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriö

